

Teoria impreviziunii în NCC. Corelație cu leziunea

Dr. Nicoleta Țăndăreanu

Impreviziunea:

Reglementare: art.1271 NCC

Excepție de la teoria forței obligatorii a contractului reglementată de art. 1270 NCC – contractul valabil încheiat are putere de lege între părțile contractante. El se modifică sau încetează numai prin acordul părților sau din cauze autorizate de lege.

Impreviziunea:

(1) *Părțile sunt ținute să își execute obligațiile, chiar dacă executarea lor a devenit mai oneroasă, fie datorită creșterii costurilor executării propriei obligații, fie datorită scăderii valorii contraprestației - aplicație a principiului forței obligatorii a contractului*

(2) *Cu toate acestea, dacă **executarea contractului a devenit excesiv de oneroasă** datorită unei schimbări excepționale a împrejurărilor **care ar face vădit injustă** obligarea debitorului la executarea obligației, instanța poate să dispună:*

- *adaptarea contractului, pentru a distribui în mod echitabil între părți pierderile și beneficiile ce rezultă din schimbarea împrejurărilor;*
- *încetarea contractului, la momentul și în condițiile pe care le stabilește.*

Condiții pentru aplicarea teoriei impreviziunii:

- *executarea contractului a devenit excesiv de oneroasă pentru o parte*
- *a devenit vădit injustă obligarea acesteia la executarea obligației*
- *schimbarea împrejurărilor care determină primele două condiții au intervenit după încheierea contractului.* Credem că este vorba de schimbări exterioare, obiective, independente de voința părților

- *schimbarea împrejurărilor, precum și întinderea obligației nu au fost și nici nu puteau fi avute în vedere de către debitor, în mod rezonabil, în momentul încheierii contractului.*

- *debitorul nu și-a asumat riscul schimbării împrejurărilor și nici nu putea fi în mod rezonabil considerat că și-ar fi asumat acest risc;*

Aprecierea lor este la latitudinea exclusivă a instanței

Condiție prealabilă sesizării instanței pentru aplicarea teoriei impreviziunii:

- *debitorul obligației excesive a încercat, într-un termen rezonabil și cu bună-credință, negocierea adaptării rezonabile și echitabile a contractului*

Posibilitățile instanței:

a) *adaptarea contractului, pentru a distribui în mod echitabil între părți pierderile și beneficiile ce rezultă din schimbarea împrejurărilor;*

Credem că **nu** este vorba de o adaptare a contractului în condițiile art. 1213 NCC, potrivit căruia o parte, pentru a evita nulitatea pentru eroare, declară că înțelege să execute contractul așa cum acesta fusese înțeles de partea aflată în eroare. Considerăm că este vorba efectiv de o modificare a contractului astfel încât să se distribuie în mod echitabil între părți pierderile și beneficiile ce rezultă din schimbarea împrejurărilor. Instanța va trebui să arate concret modul în care se modifică contractul. Legiuitorul consacră legislativ posibilitatea instanței de a interveni în acordul de voință al părților și de a-l modifica.

Instanța nu va putea să oblige părțile să adapteze contractul – o asemenea obligație ar fi practic o denegare de dreptate pentru că în prealabil debitorul a încercat negocierea adaptării rezonabile și echitabile a contractului iar sesizarea instanței s-a făcut pentru că demersul său nu a reușit.

b) încetarea contractului, la momentul și în condițiile pe care le stabilește.

Instanța trebuie să arate atât momentul încetării contractului, cât și condițiile în care operează încetarea – măsura în care părțile sunt liberate de obligațiile asumate, măsura în care operează restituirea prestațiilor, măsura în care părțile sunt ținute de repararea prejudiciilor cauzate (efectele încetării contractului – art.1322)

Deci impreviziunea este de fapt o excepție de la principiul forței obligatorii a contractului care lipsește contractul de efectele dorite de părți fie prin posibilitatea instanței de a adapta contractul pentru a distribui în mod echitabil între părți pierderile și beneficiile ce rezultă din schimbarea împrejurărilor, fie de a dispune încetarea contractului, la momentul și în condițiile pe care le stabilește. Ea intervine pentru împrejurări ulterioare încheierii contractului, schimbări exterioare, obiective, independente de voința părților

Leziunea (art.1221-1224)

Leziunea este un viciu de consimțământ.

Există leziune atunci când una dintre părți, profitând de starea de nevoie, de lipsa de experiență ori de lipsa de cunoștințe a celeilalte părți, stipulează în favoarea sa ori a unei alte persoane o prestație de o valoare considerabil mai mare, la data încheierii contractului, decât valoarea prestației părții adverse Leziunea poate exista și atunci când minorul își asumă o obligație excesivă prin raportare la starea sa patrimonială, la avantajele pe care le obține din contract ori la ansamblul circumstanțelor. (art. 1221)

Ca viciu de consimțământ, leziunea este concomitentă încheierii contractului, ca și disproporția dintre prestații.

Ca urmare a leziunii, partea al cărei consimțământ a fost viciat prin leziune poate obține:

- anularea contractului - numai dacă leziunea depășește jumătate din valoarea pe care o avea, la momentul încheierii contractului, prestația promisă sau executată de partea lezată. Disproporția trebuie să subziste până la data cererii de anulare.

sau

- reducerea prestației sale - reducerea obligațiilor sale cu valoarea daunelor-interese la care ar fi îndreptățită.

sau

- adaptarea contractului - menținerea contractului dacă cealaltă parte oferă, în mod echitabil, o reducere a propriei creanțe sau, după caz, o majorare a propriei obligații. Contractul se va considera valabil încheiat în condițiile oferite de cealaltă parte și acceptate de partea al cărei consimțământ a fost viciat prin leziune, stingându-se dreptul de a obține anularea contractului. Dispozițiile art. 1213 privitoare la adaptarea contractului se aplică în mod corespunzător

Dreptul la acțiunea în anulare sau în reducerea obligațiilor pentru leziune se prescrie în termen de un an de la data încheierii contractului. Anulabilitatea contractului nu poate să fie opusă pe cale de excepție când dreptul la acțiune este prescris. (**art. 1223**)

Nu pot fi atacate pentru leziune contractele aleatorii, tranzacția, precum și alte contracte anume prevăzute de lege. (**Art. 1224**)

Comparație între impreviziune și leziune

impreviziune	leziune
excepție de la principiul forței obligatorii a contractului	viciu de consimțământ
survine ulterior încheierii contractului	este concomitentă încheierii contractului
este determinată de împrejurări exterioare voinței părților	este consecința voinței unei părți din contract care profită de starea specială a celeilalte
prestația unei părți a devenit excesiv de oneroasă în raport cu contraprestația părții adverse după încheierea contractului	prestația unei părți era excesiv de oneroasă în raport cu contraprestația părții adverse chiar de la momentul încheierii contractului
lipsește contractul de efectele voite de părți prin : <ul style="list-style-type: none"> • <i>adaptarea contractului</i> pentru a distribui în mod echitabil între părți pierderile și beneficiile ce rezultă din schimbarea împrejurărilor; • <i>încetarea contractului</i>, la momentul și în condițiile pe care le stabilește 	lipsește contractul de efectele voite de părți prin : <ul style="list-style-type: none"> • <i>adaptarea contractului</i> - menținerea contractului dacă cealaltă parte oferă, în mod echitabil, o reducere a propriei creanțe sau, după caz, o majorare a propriei obligații. • <i>anularea contractului</i> - dacă leziunea are o anumită gravitate • <i>reducerea prestației părții lezate</i> - reducerea obligațiilor părții lezate cu valoarea daunelor-interese la care ar fi îndreptățită.
adaptarea și încetarea contractului și condițiile în care operează sunt dispuse de instanță	<ul style="list-style-type: none"> ➤ anularea contractului și reducerea prestației părții lezate sunt dispuse de instanță ➤ adaptarea contractului este rezultatul voinței părților - al acceptării de către partea lezată a ofertei celeilalte părți de reducere a propriei creanțe sau majorare a propriei obligații
Condiție prealabilă sesizării instanței: <i>debitorul obligației excesive a încercat negocierea adaptării rezonabile și echitabile a contractului</i>	Nu există o condiție prealabilă